

ATEITININKŲ UGDYMO KONCEPCIJA (AUK)

1. Ateitininkų ugdymo koncepcijos paskirtis

Ateitininkų ugdymo koncepcija, parengta vadovaujantis Katalikų Bažnyčios mokymu, ateitininkų ideologija ir tradicija, siekiama pagilinti bei subendrinti ateitininkų ugdyme dalyvaujančių organizacijos narių, globėjų, vadovų, savanorių ir talkininkų supratimą apie ateitininkų ugdymo siekius. Vadovaudamasi koncepcijoje nurodytais idealais, tikslais, siekiais, uždaviniais bei pamatinėmis ateitininkiško ugdymo prielaidomis, organizacija rengia ir įgyvendina ateitininkų ugdymo programas. Ateitininkų ugdymo programos įgyvendinamos atsižvelgiant į amžiaus tarpsnius ir asmenybės raidą, kūrybiškai pasitelkiant naujus ir tradicinius ugdymo metodus bei pedagogikos ir psichologijos žinias.

2. Sąvokos

Meilė – tikrojo gėrio sau ir kitiems siekis. Meilė skatina siekti to, kas mums, o per mus – ir kitiems, teikia **apsčiai gyvenimo** (Jn 10,10). Meilė yra ir troškimas, ir pajėgumas. Be pajėgumo meilė lieka tik geru ketinimu ar jausmu. Meilė tampa jėga, kreipiančia mus Būties link ir teikiančia apsčiai gyvenimo, kai ji yra:

- neatskirta nuo tiesos apie Dievą ir žmogų (1 Kor 13, 6);
- klusni Dievo įsakymams (Jn 14, 15);
- pasirengusi aukotis (Jn 15, 13).

Dorybės – charakterio savybės, pasireiškiančios pastoviu ir tvirtu įpročiu daryti gera. Dorybės ištobulina valią, protą ir jausmus.

Pasaulėžiūra – žmogaus pažiūrų ir vertybių sistema, nustatanti jo gyvenimo prioritetus, apsprendžianti santykį su savimi, aplinka, kitais žmonėmis ir Dievu.

Ateitininkų ideologija – ateitininkus vienijančių ir jų tapatybę grindžiančių pasaulėžiūrinių sampratų, nuostatų, principų, vertybių, tikslų ir uždavinių visuma, išplėtotą idėjų vadų darbuose (Pr. Dovydaičio, St. Šalkauskio, A. Maceinos, J. Girniaus, St. Ylos ir kt.), patvirtinta iškilų ateitininkų gyvenimo pavyzdžiais, subrandinta istorinės patirties bei išsaugota gyvojoje ateitininkų tradicijoje.

Kompetencija – žinių, gebėjimų, įgūdžių, nuostatų, patirties ir elgsenos visuma, padedanti efektyviai realizuoti tikslus, pareigas, uždavinius.

3. Ateitininkiško ugdymo prielaidos, idealas ir pagrindinis tikslas

Ateitininkiškas ugdymas remiasi prielaida, kad kiekvienas tinkamai ugdomas ir save ugdantis žmogus, Dievo malonei padedant, gali tapti geriausia savo versija – išskleisti prigimtinių potencialą pagal Dievo planą, padidinti ir tinkamai panaudoti Dievo duotus talentus ir pagal savo pašaukimą tobulai vykdyti Dievo valią.

Greta kiekvieno žmogaus asmeninio pašaukimo egzistuoja ir bendrasis visų tikinčiųjų pašaukimas bei tam tikros bendruomenės nariams būdingas pašaukimas. Ateitininkiškas ugdymas skirtas asmens pa(si)rengimui vykdyti tiek bendrąjį krikščionio, tiek ateitininko pašaukimą.

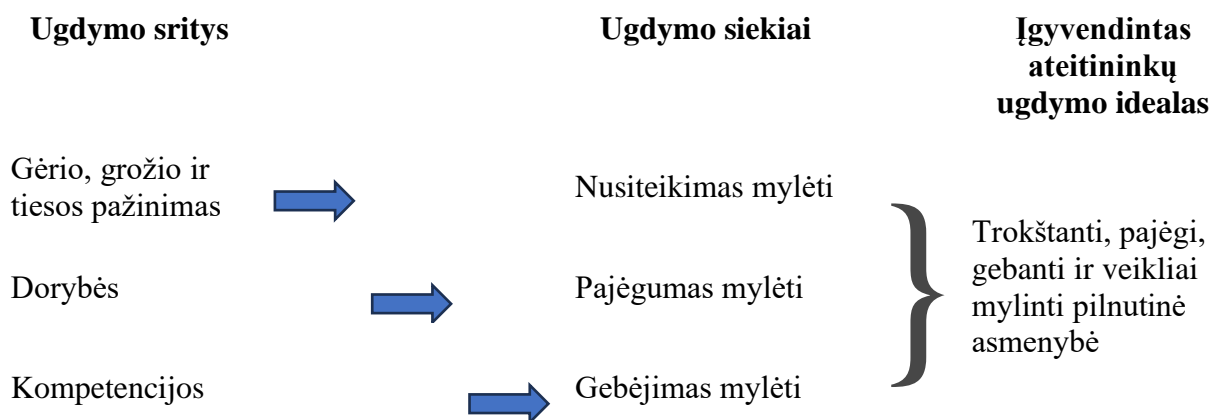
Bendrasis visų krikščionių pašaukimas yra rinktis „prakilnesnį kelią“ (1 Kor 13), kurį nurodo **Didysis įsakymas**: „**Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis.** <...> **mylėk savo artimą kaip save patį**“ (Mk 12, 30-31). Ateitininkų savitas pašaukimas yra pasiryžimas visa atnaujinti Kristuje, prisiimant pareigas ir ugdant talentus bei savybes, reikalingas pasiekti gėrį, į kurį nukreipia ateitininkų ideologija. Ateitininkų bendruomenėje šie pašaukimai yra glaudžiai persipynę ir padeda vienas kitam išsiskleisti visa jėga ir grožiu. Pašaukimą visa atnaujinti Kristuje galime vaisingai įgyvendinti tik vykdydami Kristaus duotą Didįjį įsakymą. Ateitininkų ideologija pasiryžimą vykdyti Didįjį įsakymą nukreipia į konkrečias sritis, numatydamą uždavinius ir jų įgyvendinimui reikalingą pasirėngimą.

Ateitininkų ugdymo idealas – pilnutinė asmenybė, trokštanti, pajėgi ir vykdanči Didįjį įsakymą, prisiimant pareigas siekti gėrio, į kurį nukreipia ateitininkų principai.

Ateitininkų ugdymo tikslas – įgalinti jauną žmogų mylėti tai, ką jis, kaip Dievo vaikas ir ateitininkų organizacijos narys, yra pašauktas mylėti, t.y. ugdyti jį pajėgiu bei gebančiu mylėti.

Meilės priežastis – tikrojo gėrio ir grožio pažinimas ir iš jo kylantis troškimas gėrio kitam. Mylėti (trokšti gėrio kitam) galime tik tada, kai patys esame atpažinę tikrąjį gėrį ir jo patraukti. Tiesos apie tikrąjį, o ne tariamą gėrį, pažinimas yra esminė ateitininkų ugdymo prielaida. Pajėgumą mylėti stiprina dorybės, vienijančios mus su aukščiausiuoju gėriu Dievu (tikėjimas, viltis ir meilė), pamatinės žmogiškosios dorybės (protingumas, teisingumas, susivaldymas ir tvirtumas) ir išvestinės dorybės (pavyzdžiui, kantrybės, didžiadvasiškumo, atkaklumo ir kt.). Veikliai meilei būtinos ne tik dorybės, bet ir tam tikros kompetencijos.

Ateitininkišką ugdymo sistemą sudaro trys pagrindinės ugdymo sritys (gėrio, grožio ir tiesos pažinimas, dorybės ir kompetencijos) ir atitinkami ugdymo siekiai (nusiteikimas, pajėgumas ir gebėjimas mylėti).

4. Saviti ateitininkiško ugdymo tikslai

Ateitininkiško ugdymo savitumą lemia ateitininkijos, kaip sąjūdžio, ir atskirų organizacijos narių bendras pašaukimas vykdyti Didįjį įsakymą tose gyvenimo srityse, į kurias nukreipia penki ateitininkų principai.

- Ateitininkišku ugdymu siekiama, kad asmuo taptų trokštantis, gebantis ir pajėgus mylėti:
  - Bažnyčią** (Katalikiškumo principas);
  - Tautą** (Tautiškumo principas);
  - Šeimą ir savo bendruomenę** (Šeimiškumo principas);

Tiesą ir grožį (Inteligentiškumo principas);

Bendrajį Bažnyčios, Tautos, valstybės, organizacijos gėrį (Visuomeniškumo principas).

5. Esminės kompetencijos, kurias siekiama ugdyti

Pagrindines pasauliui įgyvendinti reikalingas kompetencijas ateitininkai pirmiausia įgyja šeimos, mokyklos, tikėjimo bendruomenės aplinkoje. Ateitininkišku ugdymu siekiama šias kompetencijas papildyti ir praturtinti.

Kompetencijų sritis	Aktualizuojami principai	Kompetencijos
Dvasinė	Katalikiškumas	Žinojimas <ul style="list-style-type: none"> ● Šv. Rašto ir Bažnyčios mokymo žinojimas ● Krikščioniško dvasingumo supratimas ● Katalikiškos tapatybės supratimas Gebėjimai, įgūdžiai ir praktikos <ul style="list-style-type: none"> ● Dvasinis ir sakramentinis gyvenimas ● Sąmoningas ir aktyvus dalyvavimas liturgijoje ● Bažnyčios Tradicijoje susiformavusių pamaldumo formų praktikavimas ● Gebėjimas skaityti, interpretuoti ir apmąstyti Šv. Raštą ir kitą religinio turinio literatūrą ● Apdairus naudojimasis asketinėmis praktikomis, atitinkančiomis asmens brandą ir dvasinę būklę ● Šventosios Dvasios dovanų (charizmų) praktikavimas
Dorinė	Katalikiškumas Inteligentiškumas	Žinojimas <ul style="list-style-type: none"> ● Dorybių supratimas, krikščioniškųjų dorybių ir charakterio ugdymo išmanymas Gebėjimai, įgūdžiai ir praktikos <ul style="list-style-type: none"> ● Moralinis jautrumas, paremtas gėrio ir blogio skyrimu bei įsipareigojimu moralinei tiesai ● Dorybių praktikavimas ● Etiškas elgesys
Intelektinė	Katalikiškumas Inteligentiškumas	Žinojimas <ul style="list-style-type: none"> ● Šv. Rašto ir Bažnyčios mokymo (II Vatikano susirinkimo dokumentai, enciklikos, teologų darbai ir kt.) žinojimas ● Filosofijos, literatūros ir meno, gamtos ir tikslųjų mokslų pažinimas ● Visuomenės ir valstybės gyvenimą grindžiančių principų ir institucijų supratimas ● Idėjų ir ideologijų pažinimas ir kritinis vertinimas Gebėjimai, įgūdžiai ir praktikos <ul style="list-style-type: none"> ● Atviras tiesai racionalus samprotavimas

		<ul style="list-style-type: none"> ● Kritinis mąstymas ● Nuolatinis mokymasis ir gebėjimas įgytas žinias pritaikyti teoriškai ir praktiškai ● Gebėjimas palaikyti dialogą pasaulėžiūriniais klausimais ● Apologetinė kompetencija – pasirengimas apginti Bažnyčią ir tikėjimą nuo nepagrįstų kaltinimų ● Evangelizavimo kompetencija – pasirengimas kalbėtis apie tikėjimą su jo nepažįstančiais asmenimis ● Gebėjimas priimti sprendimus remiantis krikščioniškomis vertybėmis
Socialinė	Šeimiškumas Visuomeniškumas	<p>Žinojimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bažnyčios socialinio mokymo principų ir jų taikymo būdų žinojimas ● Informuotumas apie aktualiausias socialines problemas <p>Gebėjimai, įgūdžiai ir praktikos</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Asmeninių santykių su šeimos, bendruomenės ir organizacijos nariais palaikymas ● Gebėjimas pasitarnauti šeimos, bendruomenės, organizacijos, visuomenės bendrajam gėriui ● Gebėjimas pastebėti pagalbos poreikį ir suteikti tinkamą pagalbą ● Gebėjimas su meile ginti tiesą ir teisingumą
Kūrybinė	Intelligentiškumas Tautiškumas	<p>Žinojimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kūrybiškumo suvokimas ir ugdymo metodų išmanymas ● Kūrybinio proceso ir kūrybos principų, būdų ir priemonių išmanymas <p>Gebėjimai, įgūdžiai ir praktikos</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Gebėjimas analizuoti ir neįprastais būdais sieti įvairių šaltinių informaciją, pažvelgti į problemą iš visų pusių ir rasti geriausią sprendimą, numatyti ir įvertinti alternatyvius sprendimo būdus ● Gebėjimas savarankiškai kurti ir (arba) tobulinti asmeniškai ir socialiai prasmingus darbus bei veiklas, plėtoti originalias idėjas, išbandyti naujas galimybes ● Gebėjimas pasirinkti tinkamas kūrybines priemones ● Meno kūrinių kūrimas ir (arba) atlikimas, kūrybinės veiklos rezultatų pristatymas ● Publicistinių poleminių tekstų rašymas ● Krikščioniui tinkamo organizacinio, bendruomeninio, šeimos ir asmeninio stiliaus pasirinkimas ● Kūrybingas tradicijų interpretavimas ir renginių organizavimas
Kultūrinė	Tautiškumas	Žinojimas

	<p>Šeimiškumas Visuomeniškumas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Krikščionybės istorijos, kultūros ir tradicijų pažinimas ● Krikščioniškos etikos pažinimas ● Kūno teologijos žinojimas ● Šeimos svarbos žmogui ir visuomenei supratimas ● Tautos istorijos, kultūros ir tradicijų pažinimas ● Ateitininkų organizacijos istorijos, kultūros ir tradicijų pažinimas ● Etiketo išmanymas ● Kūno kultūros išmanymas <p>Gebėjimai, įgūdžiai ir praktikos</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Krikščioniškos kultūros tradicijų puoselėjimas ● Meninės ir kultūrinės veiklos, kūrėjų, krikščioniškų kultūrinių iniciatyvų rėmimas ● Deramų santykių šeimoje, bendruomenėje ir tarp skirtingų lyčių puoselėjimas ● Tautinių tradicijų ir istorinės atminties puoselėjimas šeimoje, organizacijoje, visuomenėje ● Krikščioniškų vertybių ir tautinės kultūros formų integravimas ● Kultūrinių ir meninių renginių lankymas ● Etiketo laikymasis ● Kūno lavinimas
Organizacinė	Visuomeniškumas	<p>Žinojimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Krikščioniškos lyderystės supratimas ● Organizacijos kultūros supratimas, organizacinės psichologijos pagrindų, organizacinių ir vadovavimo gebėjimų ir jų ugdymo išmanymas ● Darbo komandoje principų išmanymas <p>Gebėjimai, įgūdžiai ir praktikos</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Gebėjimas vadovauti, telkti, organizuoti, prisiimti atsakomybę už bendrą veiklą ● Gebėjimas veikti komandoje ir (arba) organizacinėje struktūroje ● Gebėjimas bendradarbiauti su kitais asmenimis ir organizacijomis
Visuomeninė	Visuomeniškumas	<p>Žinojimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Piliečio krikščionio atsakomybės suvokimas ● Krikščioniškosios demokratijos principų išmanymas ● Skirtingų ideologinių srovių ir tendencijų suvokimas ● Informuotumas apie politinius šalies ir pasaulio įvykius bei procesus <p>Gebėjimai, įgūdžiai ir praktikos</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Krikščioniško požiūrio visuomenės gyvenimo klausimais atstovavimas ir gynimas

		<ul style="list-style-type: none"> ● Gebėjimas atpažinti bendrąjį gėrį ir prisidėti prie jo kūrimo ● Pilietinių akcijų organizavimas bei palaikymas ● Pasirengimas ginti valstybę užpuolimo atveju ● Prasmingas dalyvavimas viešajame diskurse
--	--	--

6. Pamatinės ateitininkų ugdymo nuostatos

- **Artimo meilė.** Visas ateitininkiškas ugdymas kyla iš artimo meilės. Ugdymo proceso metu siekiama tikro gėrio kitam bei draugiško, bičiuliško ir pagarbaus santykio.
- **Asmenybės integralumas.** Tikėjimo nuostatų, minčių ir veiksmų vienovė.
- **Laisvė veikti.** Pasitikima jauno žmogaus gebėjimu prisiimti atsakomybę ir kūrybiškai prisidėti prie organizacijos veiklos.
- **Subsidiarumas.** Vyresni organizacijos nariai ir aukštesnės organizacijos struktūros savo patirtimi ir resursais skatina ir palaiko jaunesnių organizacijos narių ir mažesnių vienetų veiklą, tačiau neperima jos vykdymo.
- **Ugdymo ir veiklos visapusiškumas.** Pilnutinis asmenybės ugdymas apima visas prigimtines žmogiškas galias (dvasinę, fizinę, moralinę, kūrybinę, kultūrinę, socialinę) ir šių galių realizavimą visose jas atitinkančiose veiklos srityse.
- **Organizacijos struktūra, simbolika ir įžodis kaip ugdymo priemonės.** Organizacijos struktūra tarnauja kiekvieno organizacijos nario ugdymui ir saviugdai, sudarydama sąlygas aktyviai įsitraukti į veiklą, tapatintis su organizacijos puoselėjamosiomis vertybėmis bei prisiimti įsipareigojimus pagal amžiaus grupes (jaunieji moksleiviai, moksleiviai, studentai ir sendraugiai) ir gyvenamąją vietą (kraštai).
- **Kartų ryšys ir tradicijos.** Ateitininkų ugdymo procese ir veikloje dalyvauja ir bendradarbiauja visų amžiaus grupių ir kartų ateitininkai, dalindamiesi patirtimi ir puoselėdami tradicijas.
- **Ugdytojo asmenybės svarba.** Asmeninės ugdytojo savybės bei jo santykis su ateitininkų veiklos dalyviu yra esminė ateitininkiško ugdymo sąlyga, todėl ugdytojų tobulėjimui turi būti skiriamas nuolatinis dėmesys.
- **Talentų papildomumas.** „Esama skirtingų malonės dovanų, tačiau ta pati dvasia” (1 Kor 12, 4). Ugdymo procese reikalingi įvairūs skirtingi organizacijos narių talentai ir charizmos, nes nei vienas nėra sau pakankamas - tik veikiant kartu galima pasiekti ateitininkiško ugdymo tikslų.

7. Ateitininkiško ugdymo metodai

Pagrindiniai su organizacijos istorine patirtimi ir tradicijomis susiję ateitininkiško ugdymo metodai:

- Religinės praktikos (šv. Rašto skaitymas, kasdienė asmeninė malda, bendruomeninė malda, dalyvavimas liturgijoje, liturginių švenčių šventimas, kasmetinės rekolekcijos, dvasinis palydėjimas ir kt.)
- Konkretus ir pastovus įsipareigojimas / tarnystė bendrajam gėriui šeimoje, Bažnyčioje, Tautoje, visuomenėje, organizacijoje
- Dalyvavimas ateitininkų vieneto (kuopos, korporacijos, draugovės) veikloje

- Viešas įsipareigojimas prisiimti ateitininko pareigas (pasirengimas įžodžiui ir įžodis)
- Veikla organizacijoje (savarankiškas užduočių atlikimas, darbas komandoje, paraiškų ir ataskaitų rengimas, veiklos planavimas, organizavimas, vykdymas, vertinimas ir kt.)
- Ateitininkų organizacijos renginiai (stovyklos, žygiai, savaitgaliai, šventės, prasmingos pramogos ir kt.)
- Ateitininkų akademijos, kursai, mokymai
- Organizuotas dalyvavimas visuomenės gyvenimo įvykiuose, akcijose bei šventėse
- Mokymasis (paskaitų klausymas, tekstų skaitymas ir rašymas, analizavimas, reflektavimas, pokalbis, diskusija ir kt.)
- Kūrybinė veikla (piešimas, rašymas, koliažas, vaidinimas, muzikavimas ir kt.)
- Dvasinis, intelektualinis ir socialinis palydėjimas

Metodai yra nuolat tobulinami ir atnaujinami.

8. Ugdymo koncepcijos pritaikymas

Ateitininkų ugdymo koncepcijos tikslai, siekiai ir uždaviniai yra įgyvendinami sąjungoms, kraštams ir kuopoms skirtose ugdymo programose.

Ateitininkų federacijos taryba, 2024 03 27

ŠALTINIAI

1. Pranas Dovydaitis, „Trys pamatiniai klausimai“, *Ateitis* (1911, Nr. 1).
2. Prof. St. Šalkauskis, *Ateitininkų ideologija* (Putnam: 1954).
3. Antanas Maceina, „Kas yra ateitininkas?“, *Ateitis* (1941, Nr.1).
4. Juozas Girnius, *Tauta ir tautinė ištikimybė*, (Čikaga: 1961).
5. Juozas Girnius, *Idealas ir laikas*, (Čikaga: 1966).
6. Stasys Yla, *Ateitininkų vadovas*, (Kaunas: 2006, Trečioji fotografuotinė ir papildyta laida).
7. Katalikų Bažnyčios Katekizmas, (Vilnius: 2012).
8. Katalikų enciklopedija. Dorybė. Anglų k.: „New Advent“, *Virtue*. Prieiga per internetą: <https://www.newadvent.org/cathen/15472a.htm>